

Резюмета

Монографии

1. „Деструкцията на прехода”

Монографията „Деструкцията на прехода” (с обем от 174 стр.) представлява опит да се направи социологически разрез на негативните следствия от българския преход към демокрация.

Нейното съдържание е разпределено в шест глави. Тяхната хронологична подредба е съобразена с тъжната логика на случилото се в българското общество в последния четвърт век.

Глава първа съдържа авторовото виждане за безконтролно протеклият процес на приватизация, разграбването и унищожаването на икономическата база на социализма, градена с труда на няколко поколения българи и закономерно последващият процес на формиране на двуполусен стратификационен модел с изчезваща средна класа, зареден с огромно количество дисфункционален потенциал.

Втората глава е посветена на деструктивните процеси в сферите на здравеопазването, образованието, науката, културата и техните неизбежни отрицателни следствия, както на макрониво (общество), така и на микрониво (личност).

В трета глава е направен опит да се хвърли светлина върху друга важна характеристика на българския преход – деструкцията на социалния ред. Анализирани са принципните предпоставки на аномичното общество, причините за появата на „демонът” на прехода – корупцията и нейните изключително деструктивни социално-икономически следствия. Значително внимание е отделено и на автодеструктивните девиации.

В четвърта глава е изложена авторовата теза за една от най-големите и болезнени изненади на прехода – деструкцията на свободата във всичките и форми и измерения.

Емиграционните процеси, на които е посветена пета глава, са разгледани като логично следствие от всичко случило се в последните 23 години. Емиграцията по времето на прехода е интерпретирана като опит за възходяща мобилност в други социални условия, доколкото възможностите за такава в съвременното българско общество са силно стеснени. Анализирани са и изключително тежките ефекти от нестихващата българска емиграция.

Шеста глава представлява опит за изясняването на друг, на пръв поглед изненадващо появил се, но всъщност логично възникнал с оглед на случилото се социален феномен, битуващ в съзнанието на по-старите български поколения – носталгията по социалистическото минало. На базата на сравнителни данни за жизнения стандарт на българското население по времето на социализма и „демократията”, са потърсени причините за появата на „връщащият се човек”.

Статии

1. „Философско и частнонаучно знание”

Статията хвърля светлина върху основните специфики на философското и частнонаучното знание. Централно място е отделено на изясняването на светогледната функция на философията, както и на доказването на неизбежността на философстването за всяко едно нормално мислене. Посочени са различията между двата вида знание и взаимната им връзка и обусловеност.

2. „Проблемът за истината във философията – кореспондентност, кохерентност, образност.”

Статията е посветена на един от фундаменталните проблеми на философската гносеология – проблема за истината. Направено е кратко изложение на най-популярните философски теории, които имат за свой основен обект на изследване истината – кореспондентна, кохерентна и прагматистка. Критично са изложени и други опити за обосноваване на някакъв единствен надежден критерий за диференциране на вярното от невярното знание в историята на философията. Изразени са определени симпатии към кореспондентната теория, защото логическата непротиворечивост (кохерентност), яснотата и очевидността, общоприетостта и полезността на знанието, не са достатъчни условия за неговата истинност.

Доказана е тезата (в разрез с преобладаващото в специализираната литература мнение), че образността не е задължителна характеристика на истината. Ако се приеме за вярно противното становище, става невъзможно обяснението на феномена „изкуствен интелект”, който е в състояние да постига истинност и без наличието на образност (защото наличието на образност, предполага и наличието на сетива, а при изкуствения интелект такива липсват).

3. „Самоубийството като девиантно поведение”

Статията е посветена на изясняването на централния проблем на суицидологията- самоубийството. Изхождайки от специфичната природа на този феномен, е направен опит, проблемът да бъде разгледан от мултидисциплинарни позиции, защото цялостното изясняване на самоубийството не е възможно от гледната точка на само една наука. Направен е кратък исторически преглед на възгледите за самоубийството. Изяснени са основните психологически характеристики на суицидната личност. Доказана е тезата, че самоубийството като социален феномен не може да бъде разбрано в задоволителна степен, ако не се разгледа и от позиците на социологията, т.е. като вплетено в социалните взаимодействия, които в повечето случаи се явяват в ролята на външна причина за суицидния акт.

Посочени са и основните прилики и разлики на самоубийството от останалите автодеструктивни девиации.

4. „За някои проблеми на техническото образование – щрихи от портрета на българския машинен инженер”

Статията е посветена на проблемите на висшето техническо образование в България. Анализът на резултатите от проведено емпирично социологическо изследване и сравнението с международния опит в тази област, показват сериозно разминаване между изискванията на социалната практика и качеството на техническото образование у нас. Констатираните проблеми трябва да се разбират като тревожен сигнал за състоянието на висшето техническо образование. Тяхното решаване се нуждае от адекватна и навременна държавна намеса, съгласувана и подкрепена от академичната общност и администрация.

5. „Носталгията по миналото – българският преход и феноменът „връщащият се човек””

Човекът е единственото същество, което благодарение на своето мислене може да живее в трите форми на времето – минало, настояще, бъдеще.

Статията представлява опит за изясняване същността и причините на един много интересен социален феномен на българския преход към демокрация, битуващ в съзнанието на по-старите български поколения – носталгията към социалистическото минало. На базата на сравнителни данни за жизнения стандарт на българското население по времето на социализма и „демокрацията” са потърсени причините за наличието и функционирането на този феномен.

6. „Анализ на дейността на публичната администрация в гр. Габрово”

Статията има за цел да представи резултатите от проведено изследване в териториалните структури на централната администрация и неправителствения сектор в град Габрово.

Предложената методика се основава на два въпросника, в които се поставят сходни въпроси, с оглед постигане сравнимост на получените резултати. Въпросниците позволяват да се установи мнението на експертите относно такива аспекти и явления в дейността на публичната администрация като прозрачност, ефективност, сътрудничество, корупция и др.

7. „Емиграцията като опит за възходяща социална мобилност”

Всяка социална система е стратификационно структурирана. Различните групи и индивиди са разположени в различни точки на социалното пространство. Самото наличие на стратификационно статукво определя и стремежа на различните индивиди към „излизане” от заеманата статусна позиция и домогване към по-престижна такава. Когато в една социална система възможностите за осъществяване на вертикална социална мобилност от възходящ тип, са ограничени, или пък липсват напълно, големи емигрантски потоци се насочват към общества, които предлагат такива възможности. В

периода на прехода почти 1,5 милиона българи са напуснали страната в търсене на по-добър живот.

Доклади

1. „Философията като светоглед”

Докладът е посветен на изясняването на една важна специфика на съвременната философия. В своето 25-вековно съществуване философията е изпълнявала много функции. Преди възникването на частните науки, понятията „наука” и „философия” са били тъждествени, доколкото последната е била не само „първонаука”, а и „всенаука”. На съвременния етап много от функциите (и проблемите) на философията са иззети от частните науки. Този факт обаче, не означава край на философията, защото тя неизбежно продължава да функционира като индивидуален начин на световъзприемане и светоразбиране.

2. „Проблеми на университетското образование в България”

Докладът е с педагогическа насоченост и е посветен на някои проблеми предимно на вузовската дидактика. Основната му цел е да подчертае значението на педагогическите знания при преподаването на редица дисциплини не само във ВУЗ, а и в средните училища.

3. „Наука ли е философията?”

Съвременните интерпретации на понятията „наука” и „научност” все по-често се отъждествяват с частните науки, и в същото време се отдалечават от философията. Тенденцията на фаворизиране на частнонаучните знания за сметка на философските, настоятелно изисква даването на отговор на въпроса: наука ли е философията?

Безспорно вярно е, че философията не е способна да постига категорично верни отговори на научните проблеми. Но от друга страна и при философията, и при частните науки на изхода на познавателния процес получаваме знания, което е надежден белег за научност. При философията тези знания най-често са знания за проблеми, а при частните науки те са знания за категоричните отговори на тези проблеми. В този смисъл, философията е знание за проблематичното, а частните науки са знание за категоричното. Спорът за това, кое от двата вида знания е по-ценно е безсмислен, защото едновременното съществуване на философията и частните науки, фактически отразява двете страни на познанието – въпросите и отговорите на тези въпроси.

4. „Социална интеграция на хора с физически увреждания чрез развиване на доброволческата дейност”

Специфичните социални условия на прехода поставят хората с физически увреждания в незавидната роля на изолирани от българското общество.

Докладът анализира нагласите на студентите от специалност „Социални дейности” към развиване на доброволческа дейност с цел социално интегриране на хората с физически увреждания в българското общество.

Анализът е базиран на проведено изчерпателно изследване (поради малкия обем на генералната съвкупност) сред 94 студенти от всички курсове на специалност „Социални дейности”.

Информацията е набрана чрез пряка анкета.

5. „Предприемачески нагласи и намерения на студентите от ТУ-Габрово”

Докладът касае изследването на един изключително интересен социален феномен – икономическата активност на хората. Основно място в него заема анализът на получените резултати от проведено сред студентите от ТУ-Габрово изследване, целящо да проучи техните нагласи и намерения за стартиране на бъдеща предприемаческа дейност след завършване на висше образование.

6. „Някои проблеми на професионалната реализация на младите социални работници (анализ на резултатите от емпирично социологическо изследване, проведено сред потребителите на кадри, завършили специалност „Социални дейности” в ТУ-Габрово).”

Докладът засяга някои проблеми на професионалната реализация на младите социални работници, завършили специалност „СД” в ТУ-Габрово. Той се базира на самостоятелно изследване, проведено през м. юни 2011 г. сред 25 потребители на кадри, завършили въпросната специалност и обхваща целият спектър от звена, предоставящи социални услуги в централна България. Анализирани са мненията на работодателите относно теоретичната, практическа и езикова подготовка, както и нивото на обща култура на младите специалисти, наличието на съответствие между заеманата от тях длъжност и вида завършено образование, заплащането на техния труд и възможностите за професионална реализация.

7. „Качеството на обучение през погледа на завършилите специалност „Социални дейности” в ТУ-Габрово (сравнителен анализ на резултатите от емпирични социологически изследвания, проведени сред дипломанти от специалността през 2011 и 2012 г.)”

Докладът е посветен на практически проблеми, свързани с качеството на обучение на студентите от специалност „Социални дейности”. Фактически представлява сравнителен анализ на резултатите от две отделни изчерпателни изследвания (от 2011 и 2012 г.), проведени сред дипломантите от специалността. Набрана и анализирана е информация относно: качеството на учебния процес през погледа на дипломантите, степента на тяхната удовлетвореност от завършеното

образование и материално-техническата част на ТУ-Габрово, очакванията и желанията им за бъдеща професионална реализация и др.

8. „Специфични ефекти от корупцията в сферата на обществените поръчки и митниците”

В специализираната литература корупцията най-често се определя като злоупотреба с икономическа, политическа, административна или съдебна власт, което води до лично или групово облагодетелстване за сметка на правото и законните интереси на личността, на конкретна общност или на цялото общество.

Функционирането на този феномен в различните структури на публичната администрация има изключително негативни следствия за цялата социална система. Настоящият доклад разглежда не само отрицателните ефекти от корупцията на макро социално ниво, а и специфичните ефекти от корупционните процеси в сферата на обществените поръчки и митниците.

9. „Публична администрация и корупция”

Корупцията е социално явление, от което не може да се чувства защитена нито една социална сфера. На проявите на корупция в различните структури на публичната администрация, обаче общественото мнение реагира много болезнено.

Докладът разглежда специфичните форми на проява и негативните следствия от интензивните корупционни процеси в сферата на публичната администрация.

10. „Някои специфики на българската средна класа”

Често пъти и с основание числеността на средната класа в едно общество се използва като критерий за измерване на неговия просперитет. Обществата, в които средната класа е широко представена, обикновено се отличават с високи нива на икономическа и политическа стабилност.

Настоящият доклад представлява опит да се изведат основните характеристики и специфики на средната класа в съвременна България, както и да се посочат мястото и перспективите и на развитие в стратификационната система на съвременното българско общество.

11. „Автономните медии – мит или реалност?”

Докладът е посветен на даването на задоволителен отговор на въпроса: възможно ли е съществуването на напълно независими медии в реални социални условия? Анализирани са специфичните функции, които медиите изпълняват във всяка една социална система. Идеята за тяхната независимост е разгледана в три аспекта: политическа независимост, финансова автономност и независимост на „четвъртата власт” от останалите три власти в обществото – законодателна, изпълнителна и съдебна. Направеният анализ позволява да се направи извода, че съществуването на истински независими медии в реални социални условия е невъзможно.

12. „Мотивацията за корупционно поведение – комплекс от субективни нагласи, наследени стереотипи на поведение и обективни предпоставки”

Докладът разглежда един от най-интересните проблеми, свързани с корупцията – мотивацията за корупционно поведение. Прекомерно високите нива на корупция в обществата от преходен тип и силната мотивация за корупционно поведение могат да бъдат обяснени чрез особения тип взаимодействие между субективните нагласи за такова поведение, някои наследени от тоталитарното минало стереотипи на мислене и поведение и силната аномия в тези социални системи.

13. „Девиантното поведение като фактор за възходяща социална мобилност”

Докладът е посветен на изясняването на такива социални ситуации, при които различните форми на девиантно поведение се превръщат във фактор за възходяща социална мобилност. Такива силно аномични състояния на обществената система са заредени с огромен дисфункционален потенциал, защото деформират и израждат, образуват при такива условия елити. Това от своя страна, представлява сериозна заплаха за нормалното функциониране на социалната система. Съвременното българско общество е класически пример за такова състояние на социалната система.

Учебници и учебни пособия

1. „Избрани философски текстове”

Учебното пособие „Избрани философски текстове” е в обем от 139 стр. и е предназначено да подпомогне провеждането на семинарни упражнения по дисциплината „Философия”. Съдържанието на пособието е максимално съобразено с поставената цел. Освен уводната статия („Неизбежността на философстването. Философията като светоглед.”), подробно е илюстриран и разнообразен от мнения относно предмета и задачите на философията, както и проблема за първите философски въпроси. В основната си част „Избрани философски текстове” съдържа откъси от произведения на едни от най-изтъкнатите представители на европейската философия (както и кратко представяне на цялостното им творчество), като се започне с първите древногръцки автори и се стигне до философията на XX век.

Задачата на това пособие не е да дава емпирична информация за философията и философстването, защото според скромното мнение на съставителя философията не е емпирична наука, нито пък трябва да се разглежда като „галерия от мнения”. Неговата цел по скоро е да илюстрира с оригинални текстове основни философски идеи. Разнородността на подбраните текстове не е случайна. Тя произтича от желанието на съставителя да представи в относително малък обем възможно най-голям брой автори от различни периоди в развитието на философската наука, както и да осветли чрез текстове, колкото се може повече философски проблеми.

2. „Избрани философски автори и текстове”

„Избрани философски автори и текстове” е второ допълнено издание на „Избрани философски текстове”. То е с обем от 161 стр. Новото в това издание е представянето на двама от най-големите мислители и хуманисти на XX век – Бърtrand Ръсел и Жан Пол Сартр. Ръсел е представен чрез възгледите си за ценността на философията от съчинението му „Проблемите на философията”, а екзистенциалната проблематика в творчеството на Сартр е илюстрирана чрез откъс от произведението му „Екзистенциализмът е хуманизъм”.

3. „Философски тестове”

Сборникът „Философски тестове” (обем 69 стр.) е предназначен за проверка на философски знания и оценяване нивото на философска култура на обучаваните студенти.

Съдържа шест теста, като всеки един от тях се състои от 30 закрити въпроса. Към всеки въпрос са посочени 4 отговора, като само един от тях е верен. Наред с верните отговори е дадена и примерна скала за оценяване на получените резултати.

При използването на този сборник могат да бъдат комбинирани и въпроси от различни тестове. Това е възможно, защото нито един от общо 180-те въпроса в шестте теста не се повтаря.

4. „Социология – избрани проблеми”

„Социология – избрани проблеми” (обем 288 стр.) е учебник. Той цели да подпомогне преподаването и усвояването на знанията по дисциплината „Социология” от страна на студентите.

Съдържа 14 теми, достатъчни за академичен курс от лекции за един семестър.

Съдържанието на темите е съобразено със спецификата на специалностите от „Стопански факултет” на ТУ-Габрово, изучаващи дисциплината.

При написването му са използвани повече от 120 източника.

5. „Тестове по социология”

Сборник „Тестове по социология” (с обем от 72 стр.) е предназначен за проверка на знанията по дисциплината „Социология”. Съдържа общо 180 въпроса, които са разпределени в шест теста по 30 въпроса. Всички въпроси са от закрит вид. Към всеки един от тях са дадени 4 отговора, като само един от тях е верен.

При работа с този сборник е допустимо да се комбинират въпроси от различни тестове.

Всички въпроси в сборника са формулирани на базата на учебника „Социология – избрани проблеми”. В края на сборника верните отговори са дадени заедно с примерна скала за оценка на получените резултати.